

انتفاضه اربعین اولین تقابل

سید محمد حسین فضل الله، شیخ محمد مهدی شمس الدین و شیخ محمد مهدی آصفی و... حکم اعدام غیابی صادر شد.

بدین ترتیب این وضع تا سال ۱۳۸۲ ش و سقوط صدام و حزب بعث عراق ادامه یافت. هنوز عراق ملتهد جنگ امریکا علیه صدام بود که مراسم راهپیمایی اربعین بار دیگر در عراق احیاء شد و دو تا سه میلیون نفر در آن حضور داشتند؛ ولی در سال های بعد تعداد زائران شرکت کننده در این راهپیمایی به بیش از ۱۰ میلیون نفر رسید؛ تا جایی که آن را از بزرگ ترین راهپیمایی ها یا گردهمایی های مذهبی جهان دانسته اند. از جمله دستاوردهای این قیام که به انتفاضه اربعین یا انتفاضه صفر عراق مشهور شد، برافتادن نقاب از چهره حزب بعث بود که سعی به اسلامی نشان دادن خود داشت. همچنین ابهت حزب بعث با این قیام در اذهان شکست و از آن پس اقداماتی همچون شکل گیری مجلس اعلای عراق به همت آیت الله حکیم - که با حکم عفو عمومی حسن البکر آزاد شده بود - صورت گرفت که در حفظ انسجام شیعیان و مقاومت آنها مؤثر بود. متأسفانه از این قیام و شهدای آن به ندرت یاد می شود؛ قیامی که خشم خفته مردم را تا سال ۱۳۸۲، برای حضور میلیونی زنده نگه داشت.

برخی جمعیت افزوده می شد. سرانجام در زمان مقرر جمعیت بزرگی که شمار آن را تا ۳۰ هزار نفر دانسته اند، به قصد پیاده روی اربعین و زیارت امام حسین (ع) در حرم امام علی (ع) در نجف تجمع کردند. جمعیت به خان الریح رسید، جایی که «رهبران قیام» با توجه به تهدید پلیس و گشت های امنیتی، شب را در آنجا سپری کردند. جمعیت با وجود تلاش قوای نظامی برای ممانعت، حرکت کرد و در مسیر، درگیری های پراکنده ای شکل گرفت. از جمله در پنجاه کیلومتری کربلا، درگیری دیگری رخ داد و چهار نفر از مردم به شهادت رسیدند. مردم با وجود درگیری و شهادت برخی افراد، به مسیر خود ادامه دادند، در غروب باران شدیدی بارید و شب سردتر شد که مانع پیشروی نیروهای گارد جمهوری گردید و جمعیت به مسیب در حدود ۳۰ کیلومتری کربلا رسیدند. ریاست جمهوری با اعزام تیپ ۱۰ زرهی به جاده کربلا، راهپیمایی را رهگیری کردند و به آنها دستور دادند در صورت لزوم تیراندازی کنند. هواپیماهای میگ بر فراز جمعیت و شهر کربلا به پرواز درآمد و پس از محاصره راهپیمایی کنندگان در منطقه «خان النخيلة» در حدود ۲۰ کیلومتری کربلا، نیروهای نظامی وارد عمل شده و در حالی که حومه شهر، تانک ها، خودروهای زرهی، خودروهای پلیس و صد ها مرد مسلح آماده آتش گشودن بودند؛ مردان و زنان، جوانان و سالمندان را دستگیر کردند. هر چند شماری از طریق جاده های فرعی موفق به فرار شدند. در این مرحله، حدود ۱۶ تن را کشته و هزاران نفر را بازداشت کردند که از میان آنها هشت نفر اعدام و شانزده نفر از جمله سید محمد باقر حکیم به حبس ابد محکوم شدند. همچنین برای برخی افراد که از عراق خارج شده بودند، از جمله سید مرتضی عسکری،

مهدی گیلانی
نویسنده و پژوهشگر

بهمن ۱۳۵۵، هنوز صدام، حسن البکر را برکنار نکرده بود اما مشخص بود کم کم به نفراول عراق تبدیل می شود. حزب بعث عراق برگزاری مراسم های مذهبی و برقراری موکب و پیاده روی به کربلا را ممنوع کرد. حزب بعث از سال ۱۳۴۸ ش، محدودیت های گسترده ای در برگزاری مراسم مذهبی شیعیان به وجود آورده بود. سه سال بعد، مراسم مذهبی محدود شد به تعداد کمی از حسینیه ها که مجوز داشتند. این روند ادامه یافت تا سال ۱۳۵۴ که دستور ممنوعیت برگزاری مراسم پیاده روی اربعین به سوی کربلا و برقراری موکب ها صادر شد. اما سال ۱۳۵۵ ش، این منع، خشونت بیشتری به خود گرفت. حتی در دهه اول محرم ماشین ها توسط مأموران حکومتی تفتیش می شد و هر نوع وسیله متعلق به عزاداری مصادره می گردید. این فشارها مانع از بروز شور حسینی نبود و همین موجب بازداشت و زندانی کردن تعدادی از جوانان عزادار در شب عاشورا شد. پس از مشورت با سید محمد باقر صدر، اعتراضاتی که در معرض بروز بود، به اربعین امام حسین (ع) موکول شد. حتی برخی مراجع پیاده روی اربعین را واجب اعلام کرده بودند. ساعت یازده با ممداد ۱۵ صفر ۱۳۹۷ ق برابر ۱۵ بهمن ۱۳۵۵ ش به عنوان تاریخ شروع تعیین شد. در حالی که جمعیت در خیابان های نجف پرسه می زدند و به سمت حرم امام علی (ع) می رفتند،

